

BØRNE

TEATER

AVISEN

Nr. 2 Oktober 1972

INDHOLD

Børneteater skal være
noget til hverdagsbrug
Fiolteater for børn side 2

Børneteater en gros side 4

Om arbejdet med »Skyld«
af Niels Andersen side 5

Børneteaterfestivalen
1972 side 6 & 7

Festivalprogrammet side 6
& 7

Repertoirenyt side 8, 9 & 10

Dukker og scenografi:
Birgitte Livbjerg side 11

Fra læserne side 11

Dukkeudstilling side 12



Elever fra Odense Teaters Skuespiller-
skole opfører det svenske børneskuespil
»Hold mig hårdt« – forestillingen er med
på Børneteaterfestivalen.
Der bliver over 70 børneteaterforestil-
linger – fordelt på 34 forskellige stykker
– i løbet af festival-weekend'en 4. & 5.
november i Nykøbing/F-Hallen.



Det sjove bomærke til festivalen er
tegnet af Hanne Hansen.

Børneteaterfestivalen 1972

19 børneteatre spiller
34 forskellige forestillinger
på Børneteaterfestivalen
i Nykøbing/Falster

**Lørdag den 4. og
søndag den 5. november**

Gratis adgang for alle børn – og deres forældre

BØRNE TEATER AVISEN

Nr. 2

Oktober 1972

Børneteateravisen udsendes af
Samarbejdsudvalget for
Turnéteatervirksomhed
Frederiksborggade 20,
1360 København K.
Telefon: (01) 12 65 00

I redaktionen:
Benny E. Andersen,
Poul Holm Joensen,
Wenzel de Neergaard (ansvh.)

Børneteateravisen udsendes
gratis to-tre gange årligt til alle
interesserede.

Børneteater skal være noget til hverdagsbrug



Arne Skovhus går, Kjeld Koplev kommer, og fra Fiol Teatret køres børneforestillingerne videre ud, stadig med samme idé. Teatret vil forsøge at få børn til at overveje de vaneforestillinger (LÆS: Indoktrinering), som voksenverdenen tidligt nok bibringer dem, forsøge at give dem en fornemmelse af, at verden kan og bør laves om (LÆS: Indoktrinering).

Programsekretæren Kjeld Koplev, som mod en pæn lønreduktion (på Fiol Teatret har man ligeløn) fik titlen af teaterdirektør og et nær-medie at arbejde med på, mener ikke, at han kan bruge meget af sine radio-erfaringer på teatret:

— Ungerne på Vesterbro smider sukker efter skuespillerne, hvis de keder sig eller bliver gale på dem. I Danmarks Radio sidder man i en velbevogtet cementborg, isoleret fra publikum. Selvom ingen gider lytte, eller man keder dem til besvimelse, kan en programmedarbejder fortsætte på samme måde i årevis.

Teatret bliver direkte konfronteret med publikum, og må som følge af den proces hele tiden tage sin måde at udtrykke budskabet på op til overvejelse. — Som for eksempel at vi henvender os til børn af andre sociale lag, end vi selv kommer fra, børn, som ikke kender middelklasseforfatterens sprog og begrebsverden.

I øvrigt har Koplev med det første nok i at lære den administrative side af teaterdrift, og det er den afgående Skovhus, som arbejder med på en ny form for børne- og ungdomsspil, der skulle være klar til præsentation i december.

Forfatter og skuespillere diger sammen

»Hjælp tyven« hedder stykket, som Siw Widerberg skriver manuskript til. Siw Widerberg har tidligere sammen med Göran Palm skrevet »Flødeulven«, som Fiol Teatret også spiller for børn, men »Hjælp tyven« bliver til i et løbende samarbejde med skuespillerne.

Det skal handle om børn som forbrydere. Når teatret til en underskudspris af 600 kr. pr. forestilling er kommet ud til børnene, er det meningen at skuespillerne skal snakke med dem og få dem til at angive en eller anden kriminel foreteelse, som et biltyveri eller lidt rapseri i en forretning. Skuespillerne opfører så en nøje tilrettelagt improvisation over emnet, mens publikum er tilkendt dommerrollen.

Når dommen er forkyndt, gennemspiller skuespillerne straffens konsekvenser, viser, hvor lidt de traditionelle straffe nytter og prøver i en diskussion med børnene eller de unge at opstille alternativer.

Billederne fra Fiolteatrets gårdteaterforestilling »Maskinen« er taget af fotografen Gregers Nielsen. Forestillingen er med i Nykøbing.



Børn er så indoktrinerede

E.G.: — lukker i så forestillingen, hvis publikum er frelst og slet ikke har lyst til at straffe forbyderen?

Arne Skovhus: — Jeg tror ikke, det sker. Børn er erfaringsmæssigt så indoktrinerede, at de ikke har fantasi til at forestille sig andre metoder end de gængse. De er i øvrigt også tit mere barske i deres strafudmåling end de fleste voksne.

Een af skuespillernes og forfatterens opgaver under udarbejdelsen af »Hjælp tyven« er at forsøge at forestille sig alle de former for mere eller mindre barsk strafudmåling, et publikum på 10-12-14 eller 14-18 år kan finde på. Under prøverne diskuterer de mulighederne, hvorpå Siw Widerberg går hjem og skriver replikkerne.

Æstetik er for folk med studentereksamen

E.G.: — Og hvis nu en af de medvirkende synes, at der bør nedkaldes straf over den unge, som stjæler hans bil?

Arne Skovhus: — Vi plejer at snakke os frem til en fælles holdning. Hidtil har vi ganske vist kun arbejdet med mere eller mindre færdige stykker, men de fleste af skuespillerne har været her i 2-3 år og er vant til at samarbejde.

Vi er også vant til at betragte teatrets bevidste politiske holdning som dets kunstneriske styrke. For mig at se er dette æstetiske teater kun noget for folk med studentereksamen. Det har ingen funktion i hverdagen: Vis en gruppe mennesker med studentereksamen en græsk statue og fortæl dem, at den er smuk — de vil også synes det. Vis den samme statue til en gruppe børn og fortæl dem, at den er smuk — de vil kede sig.

At vi anser den politiske holdning for det bærende er selvfølgelig ikke ensbetydende med, at vi mener, der på nogen måde må slækkes på stykkets eller skuespilpræstationens kvalitet. Nogle børneteatre tror desværre, at man kan byde børn præstationer, men aldrig ville drømme om at byde et voksent publikum.

Dekorationen til »Maskinen« maler børnene selv inden opførelsen.

Teatret som autoritet

Man må nok erkende, at teatret opfattes som en autoritet. Børnene opfatter vel tit det budskab vi fremstiller som SANDHEDEN: Det er en problematik, men ikke kommer udenom. Men jeg mener, det er forsvarligt under forudsætning af, at teatrets medarbejdere hele tiden arbejder med sig selv.

Vores spil bygger klart på en marxistisk analyse. Andre børneteatre spiller ikke på en bevidst defineret politisk holdning, og det er een ting. En anden, og værre, er, at masser af folk, der arbejder med børneteater heller ikke analyserer de ting, som de med teatrets autoritet drager ud og fortæller børnene.

Denne fatalistiske gode ånd

E.G.: — Er I alligevel aldrig betænkelige ved at forsøge at bibringe børn et verdensbillede, der står i modstrid med de

daglige påvirkninger. I kan selv analysere stoffet, arbejde videre med det og til en vis grad leve nogle af ideerne ud. Børnene har måske ingen mulighed for at bygge videre på deres teateroplevelse.

Arne Skovhus: — Det er et af de mere filosofiske problemer om, hvem det er, man efterlader børnene til, — om ansvarligheden omkring børneteateret. Men man kan jo ikke se på børneteateret som et isoleret fænomen.

Jeg mener, at vores form til enhver tid er forsvarlig, netop fordi vi arbejder på et analytisk grundlag, og fordi vi hele tiden arbejder med os selv. Det uansvarlige ligger for mig i, at nogle børnespil bibringer ungerne en fatalistisk (skæbnebestemt) fantasiverden med trolde, dronninger og en god ånd, der i en håndvending klarer problemløsningen for alle implicerede.

Teater til hverdagsbrug

Det er muligt, at teatret har stor virkning på børn, og det er muligt, at det har en endog meget voldsom effekt. Det ved vi ikke præcist.

Man kan også sige, at vores stykker er eventyrspil i den forstand, at de er en slags stiliseret gengivelse af virkeligheden. Men vores opfattelse af virkeligheden bygger på analyser, og erfaringen siger os, at børnene føler, det her er noget som angår dem, at det handler om problemer, der er relevante for dem.

Problemer, som er relevante for børn: — På Fiol Teatrets børnerepertoire er det blandt andet »Maskinen« (for de 6-10 årige) af Kaj Himmelstrup, »Flødevulven« af Göran Palm og Siw Widerberg, »Vi er så flinke« om hvordan forretningsverdenen og dens raklamer snyder børnene, og som fremstilles i samarbejde med Forbrugerrådet, samt den nævnte »Hjælp tyven«, der er en produktion både for de 10-12-14 årige og for de 14-18 årige.

— Om Fiol Teatrets mere langsigtede planer omkring børneteater-virksomheden?

— Ud over at personalet viser en stadig stigende interesse for at udbygge og forstærke den, ved jeg ikke så meget, siger den nye leder af Fiol Teatret, Kjeld Koplev.

Ellen Gaarmann





ARTIBUS uden bus

I Samarbejdsudvalgets børneteater-brochure og derfra citeret i sidste nummer af Børneteateravisen skrev vi med galgenhumør om vor teaterbus, der vakte morskab på landeveje og automobilværksteder – helt utilsigtet.

De tider er forbi. En test af trafik-sikkerheden i bussens grundfunktioner vakte stor bekymring blandt teatrets medarbejdere (der er én). Den blev derfor sendt til konsultation hos bus-doktoren, der meddelte om alvorlige skader såvel udvendigt som indvendigt. Omkostningerne ved en helbredelse stod hverken i forhold til bussens værdi eller til teatrets økonomi. Bussen blev derefter sat på pension.

Artibus er dog ikke gået i stå. Indtil en løsning foreligger på busproblemet, spiller vi opsigende teater i rum, der kan skaffes af de lokale arrangører, børnehaver, biblioteket, skoler o.l. Vi har lagt ud med den første af en række historier: om hattemagersønnen Hovsa og skomagerdatteren Tralle, og der kommer flere i løbet af sæsonen. Forfatter er Ester Nagel. Komponist og hat-tefar er Benny E. Andersen. Scenograf og støvlefar er Morten Danckert.

Vi har søgt Ministeriet for Kulturelle Anliggender om et lån, så vi kan få en ældre, men dog ikke totalt opslidt bus.

En DSB bus ville være velegnet. Foreløbig har vi fået afslag, men venlige ord: Der er ingen penge! Vi håber, der findes en løsning. Det er en god ting at spille opsigende teater, og vi kan lide det. Men teaterbussen havde sit eget liv, man kom ud til børnene med et teatermiljø, som de ellers skulle finde i en teatersal. Bussen havde sin egen stemning og var alligevel nær børnenes eget miljø.

Men den gamle bus har jo nok aldrig været rigtig trafik-sikker, og det vil vi altså ikke være med til mere. Vi vil have en bus, der kan klare et paragraf 13 eftersyn. Mindre kan ikke gøre det.

Vi har indledt et meget frugtbart samarbejde med Herning teater. Det er dejligt, og de har købt en masse forestillinger. Desværre betyder det bare, at vi må melde udsolgt for denne sæson. Men vi tænker på at udvide truppen til det dobbelte næste år (til fire), og vi har spændende planer igang med dette års forfatter Ester Nagel og med forfatteren Kjeld Iversen. Så vi synes ikke, I skal glemme os, mens vi venter på bus og flere forestillinger

Kærlig hilsen ARTIBUS



Børneteater en gros

af K.O. Jensen, Herning Teater

I det første nummer af Børneteateravisen fortalte en af initiativtagerne til et børneteaterarbejde i Rønne på Djursland, hvorledes man i en forholdsvis lille by inden for det sidste år havde formået at stable en teaterforening på benene – med børneteaterforestillinger som det primære.

Det kan altså lade sig gøre, hvis nogen tager et initiativ og kan argumentere for deres idé. Det viser resultatet i Rønne.

I dette nummer skal fortælles, hvorledes og hvorfor man arbejder med børneteater i Herning. Herning er i forhold til mange andre en lille by. Der er ca. 30.000 indbyggere – hvortil man kan lægge indbyggerantallet i et større landområde. Det giver et sluttal på ca. 53.000 indbyggere.

I dette område – der foreløbigt omfatter Herning kommune, Karup kommune, Ikast kommune og Trehøje kommune – er der formentlig mere børneteater end de fleste andre steder. Den lokale teaterpublikumsorganisation Herning Teater har i løbet af tre år oparbejdet en betydelig børneteaterinteresse. Alene i sæsonen 1971/72 blev der afviklet ikke færre end 201 børneforestillinger. Dette formidable resultat skyldes et snævert samarbejde mellem de producerende børneteatre og Herning Teater – men væsentligst samarbejdet mellem Herning Teater og områdets 32 større og mindre skoler. Samarbejdet med så godt som alle børnehaver skal heller ikke glemmes, men i det følgende vil forholdet mellem teater og skole være det væsentligste.

Hvorfor børneteater? For Herning Teaters vedkommende var starten på dette arbejde inspireret af to forhold. Dels at flere bestyrelsesmedlemmer – på deres børns vegne – savnede muligheden for at komme i teater og se »skolescene« og for det andet, at Herning Teater ønskede, at en lokal teatertrup – som Herning Teater på det tidspunkt var økonomisk ansvarlig for, set fra et kommunalt synspunkt – fik så mange arbejdsopgaver som muligt med deraf flydende indtægter. Altså: den lokale teatergruppe (det nuværende Team-teater) lavede alle tiders børneforestillinger. Herning Teater formidlede forestillingen til alle skoler på sådanne vilkår – troede man – at alle ville deltage. Billetprisen var én krone.

Mange børn kunne ikke få kronen – eller ville måske hellere have et stykke chokolade. Og hvorfor ikke? De kendte ikke børneteater, havde simpelt hen aldrig haft mulighed for at overvære det. Den betydelige reduktion af den på det tidspunkt normale »skolescenebilletpris« 6.75 kr. til 1.00 kr. var ikke tilstrækkelig, hvis interesse skulle skabes.

I mellemtiden blev teaterloven revideret. Gruppen »unge under uddannelse« blev udvidet, og det gav Herning Teater mulighed for at etablere en abonnementsordning. At der tillige også optrådte en »ædel giver«, der tilbød at betale det enkelte barns eget bidrag, betød at chancen for at realisere det ideelle skoleteater under devisen: gratis og i skoletiden var til stede.

Herning Teater tog chancen, og resultatet kendes. På så godt som alle skoler er alle klassetrin mindst tre gange i teatret pr. skoleår.

Hvordan praktiseres dette samarbejde? Hertil må svares, at der er én fundamental ting, der skal være i orden, inden man kan begynde at samarbejde med skolerne. Nemlig løsningen af det ofte vanskelige problem: at skaffe lokale penge. Men det er i orden her, og Herning Teater praktiserer samarbejdet, som der skal gøres rede for i det følgende.

Så snart Herning Teater har vished for, hvilke penge der er til rådighed, foretages økonomiske beregninger med henblik på at finde frem til prisniveauet for de forestillinger, der skal indgå i skoleteater-abonnementet. De producerende børneteatre har jo givet højst forskellige gennemsnits-billetudgifter pr. barn, og da vi skal arrangere mindst tre forestillinger for at opnå abonnements-tilskud, og vi kender det lokale rammebeløbs størrelse, må vi oftest finde forestillinger, hvor gennemsnitsudgiften pr. barn er ca. 5-6 kroner.

Herefter vælger Herning Teaters bestyrelse – der for tiden består af en major i Flyvevåbnet, en gymnasieinspektør, en højskoleforstander, en bibliotekar, en kommunal embedsmand og en teaterinstruktør – et større antal stykker i dette prisleje.

Disse teaterstykker samles i et tilbud, der sendes til alle skolerne.

Tilbuddet er bredt sammensat og omfatter f. eks. for den kommende sæson forestillinger fra Team-Teatret, Fiolteatret, Banden, Jytte Abildstrøms Teater, Det Danske Teater, Harald Jørgensen Tournée, Danmarks Turnéteater – og det sidste skud på stammen af producerende teatre i Herning: børneteateret Artibus.

Foruden at tilbuddet således omfatter en række forskellige teatre, er der inden for hver aldersgruppe adskillige forestillinger at vælge imellem.

Når skolen har fået Herning Teaters tilbud med beskrivelse af de enkelte forestillinger, bliver tilbuddet på de fleste skoler drøftet i lærerrådet og enkelte steder desuden i elevrådet. Når enighed er opnået, sender skolen sine ønsker til Herning Teater på en særligt udformet »bestillingsseddel«, der tillige giver oplysninger om kontaktperson, forskellige adresser, telefonnumre o.s.v. Det er altså skolen, der bestemmer sammensætningen af det/de abonnent(er), der afvikles på skolen.

Herefter må Herning Teater samordne ønskerne ved telefonens hjælp. Resultatet skulle gerne blive, at skolen får de ønskede forestillinger på et tidspunkt, der passer ind i skolens skema – og endelig også, at de enkelte børneteatre får nogle sammenhængende perioder i vores lokal-område.

Det er hidtil lykkedes, hvilket betyder, at skolen i bredeste forstand – både leder, lærere og elever – ser frem til årets repertoire.

Herning Teater er nu på vej ind i sin fjerde sæson med børneteater i stor stil. Alle håber det bliver en god sæson. En forudsætning herfor er bl.a., at det skolen har fået fortalt om forestillingernes indhold og kvalitet er korrekt. Vi

har haft det problem, at beskrivelsen af en forestillings indhold ikke svarede til det resultat, der blev spillet for eleverne. Det giver skuffelse, og kan medføre, at skolen føler, at teatret - hvilket i denne forbindelse betyder både den lokale teaterorganisation og det producerende led - har svigtet. Det er vigtigt, at skolen selv kan sammensætte sit repertoire, men det er vigtigst, at skolen har tillid til teatret, og at teatret er denne betroede stilling voksen.

Hvis det nu kunne gå lige så godt for andre, som det er gået for arrangøren i Herning/Ikast-området - så kan det fortæles, at der vil opstå nye muligheder. Således har f. eks. de fleste skolebørn - både i de større byskoler og i de mindste skoler på åben mark - overværet »minikoncerter« i efteråret 1971 med Chopins Etuder og i foråret 1972 Mussorgskys »Udstillingsbilleder«. Flere steder måtte Herning kommunes stadspianist Teddy Teirup spille både 15 og 20 minutter længere end beregnet - hvilket kunne lade sig gøre, fordi det var *efter skoletid!* Børn kan lide teater, de kan lide musik, hvis det bliver præsenteret på den rigtige måde. Mange vil formentlig få interesse for selv at være udøvende, og mange vil få lyst til - også frivilligt, i fritiden, og når de selv skal betale - at gå i teatret.

Starten af en børneteaterordning kan altså få meget stor betydning.

Imidlertid ville man hurtigt ramle ind i nogle store problemer, hvis alle praktiserede lignende ordninger, idet der ikke produceres nok forestillinger. F. eks. aftog Herning/Ikast-området i sidste sæson 10% af Comedievognens samlede produktion. Det var vel godt for Comedievognen, men hvis alle større kommunale samfund med økonomisk baggrund for at etablere en tilsvarende »Herning-ordning« gik i gang på samme vis, ville der opstå en regulær kamp for at få stykker i et antal, der sikrer ret til de tilskud, der kan refunderes fra stat og kommune, når abonnementsordninger etableres.

Derfor må to ting ændres. For det første bør kravet til antallet af abonnementsforestillinger sættes ned fra tre til to forestillinger. På den måde ville et større antal kommuner også kunne få råd til at gennemføre børneteater regelmæssigt. For det andet må der afsættes betydeligt stigende tilskud til børneteaterformål i de kommende finansår.

Der vil være behov for mindst ti børneteatre mere i de kommende år - men det vil være umuligt at uddanne personale til ti nye børneteatre på én gang. En både rimelig - og for finans-kassen overkommelig - løsning må være, at der afsættes penge til f. eks. et nyt børneteater mere hvert år, indtil behovet er dækket. Disse nye børneteatre skal placeres ude omkring i de områder, hvor der er behov for det. Et børneteatermiljø i en by kan blive indledningen til en ny æra i en kommune eller et amt. Det kan sidenhen give anledning til start af teatre af mindre størrelse, som f. eks. Team Teatret.

I Herning har man allerede taget konsekvensen af det store forbrug af forestillinger. *Artibus* er flyttet hertil og skal om kort tid i gang med at spille 200 forestillinger på skoler og i børnehaver. Det dækker dette teaters grundlæggende omkostninger - pålægget på brødet tjener de ind ved at turnere over det ganske land.

Der er mange måder at gå ind i børneteaterarbejdet på. Vore vilkår er højst forskellige. Nogle steder har man en betydelig børneteaterinteresse på forhånd, men ingen penge. Da Herning Teater startede sin virksomhed, var der så godt som ingen børneteaterinteresse - men penge. Nu er vi kommet i gang. Nu er der både børneteaterinteresse - og naturligvis på grund heraf - stadig penge til børneteater.

Det er vanskeligt at sige, hvordan man bedst griber det an i begyndelsen - men hjælp til selvhjælp kan for eksempel fås ved henvendelse til Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed.



Niels Andersen og Geert Vindahl i Bandens opførelse af »Skyld« - den kan ses i Nykøbing. (Foto: Pressehuset)

Om arbejdet med »Skyld« af Niels Andersen, Banden

Ideen til at lave en forestilling om vore åndssvage medmennesker opstod allerede i efteråret 1971. Eftersom Cecil Bødker havde skrevet *Badekarret* til radioteatret om det samme emne, var vi ikke sene til at henvende os til hende. Hele Banden tog over til hende i Jylland og fortalte om intentionerne.

Opgaven var egentlig krævende: Spillet måtte ikke vare mere end 30-40 minutter, fordi det skulle efterfølges af en diskussion, det skulle kunne spilles for aldersgruppen 4. klasse og opefter, det skulle kunne rummes i et klasseværelse med maksimalt 60 tilskuere og endelig måtte det kun kræve to mandlige skuespillere, fordi de øvrige tre skuespillere i teatergruppen skulle lave *Slå mig ikke*.

Cecil Bødker sagde ja til udfordringen, og allerede to måneder efter kom manuskriptet. Vi spurgte Harry Katlev, om han ville iscenesætte det. Og det ville han - gerne. Først derefter begyndte vort egentlige teaterarbejde.

Vi har den faste overbevisning, at for at kunne lave debatteater må de medvirkende teaterarbejdere have en stor viden om det emne, de vil debattere. Skuespillerne må være parat til at give saglige og rigtige informationer. Det er efter vores mening en absolut betingelse for overhovedet at beskæftige sig med debatteater.

Derfor valgte vi at bruge ca. halvdelen af vores prøvetid på at samle materiale og viden om emnet - og den anden halvdel til selve det teatraliske arbejde. Heldigvis blev de to dele af arbejdet blandet sammen således, at vi f. eks. to dage var på institutionsbesøg og tre dage i prøvesal - eller f. eks. således, at vi brugte to timer til »studiekreds«, d.v.s. læsning og diskussion af faglitteratur, og to timer til arrangementsprøve. Heldigvis, fordi det viste sig at være en overordentlig lykkelig arbejdsmetode.

Vi måtte sætte os ind i åndssvageforsorgens organisation og økonomiske vilkår. Hertil fik vi en uvurderlig hjælp af Elisabeth Ryhl, formand for Forældredvalget om Ebberødgård. Hun har adopteret to såkaldte »glemte« åndssvage mænd på Ebberødgård og kender problematikken, »næsten alt for godt«, som hun selv siger. Og hun hjalp os til at opleve denne på mange måder uhyggelige og skandaløse institution indefra ved at tage os med rundt på de forskellige afdelinger. Her kunne vi tale med både de åndssvage og personalet og fik herved et rystende indtryk af de forhold, som hersker på nogle afdelinger. Det er ikke for stærkt sagt, at vi her mødte de mest umenneskelige, nedværdigende og middelalder-

lignende forhold, som man end ikke i sin vildeste fantasi kan forestille sig. En tragisk skamstøtte over en del af vores socialvæsen. Det fører for vidt her at gå i detaljer, men når det kan nævnes, at 30 dybt åndssvage mennesker må sove på samme sovesal og om dagen have et opholdsrum på ca. 70 kvadratmeter, har man en svag forestilling om et hjørne af problematikken.

Ud over Ebberødgård - som for en ordens skyld må siges at være den værste institution, hvilket ikke må tolkes som en accept af tingenes tilstand, men som en yderligere forstærkning af vores anklage - besøgte vi Lillemosegård, Børnehospitalet i Vangede og John F. Kennedy Instituttet. På disse institutioner mødte vi absolut lysere sider af for sorgen. Endvidere besøgte vi Personalehøjskolen for omsorgsassistenten og Skolen ved Maglemosen, en skole for let og moderat åndssvage børn og unge i alderen fra 7 til 20 år.

I arbejdet undervejs interviewede vi forældre, pædagoger, omsorgsassistenten, afdelingsledere og overlæger. Og dette - parret med vore oplevelser og læsningen af en stor stak faglitteratur - gav os efterhånden et billede af den åndssvages virkelighed, som alt i alt må siges at være forstemmende for ikke at sige trøstesløs. Der gøres naturligvis et kæmpearbejde

af for sorgen og forældreorganisationen Evnesvages Vel; men det sker under helt uantagelige økonomiske, personale- og pladmæssige vilkår.

Eftersom *Skyld* handler om to drenge, den såkaldt normale Rolf, spillet af Geert Vindahl, og den let åndssvage Daniel, spillet af mig, måtte vi specielt sætte os ind i den del af komplekset, der hedder behandlingen og uddannelsen af de åndssvage børn. De fleste dybt åndssvage børn er på institution, mens de fleste moderat åndssvage og så godt som alle de let åndssvage får undervisning på en eksterntat-skole, også kaldet »en grøn skole«. Derfor opholdt vi os tre dage på Skolen ved Maglemosen, hvor vi deltog i undervisningen og på den måde oplevede problemerne på nærmeste hold. Det nære forhold gav os mange værdifulde impulser til forståelsen af Daniel. Og hvad der måske var vigtigst: En følelse af, at den åndssvage rummer mindst lige så store værdier, som den såkaldt »normale« og en fornemmelse af nødvendigheden for, at vi i samfundet må acceptere den åndssvage som et medmenneske, som en del af os selv og deltagende i vores virkelighed.

I løbet af 6 uger byggede vi således ikke blot en forestilling op, der hedder *Skyld*, men samtidig en forestilling inde i os selv om det at være åndssvag i Danmark i dag. Og det er *denne* forestilling, som vi nu giver videre i klasseværelser og rum over hele landet. Hvor vi samtidig stiller det svidende spørgsmål: »Hvorfor må den åndssvage ikke være med?« »Hvorfor skal den åndssvage isoleres?« »Hvem har *skylden*?«

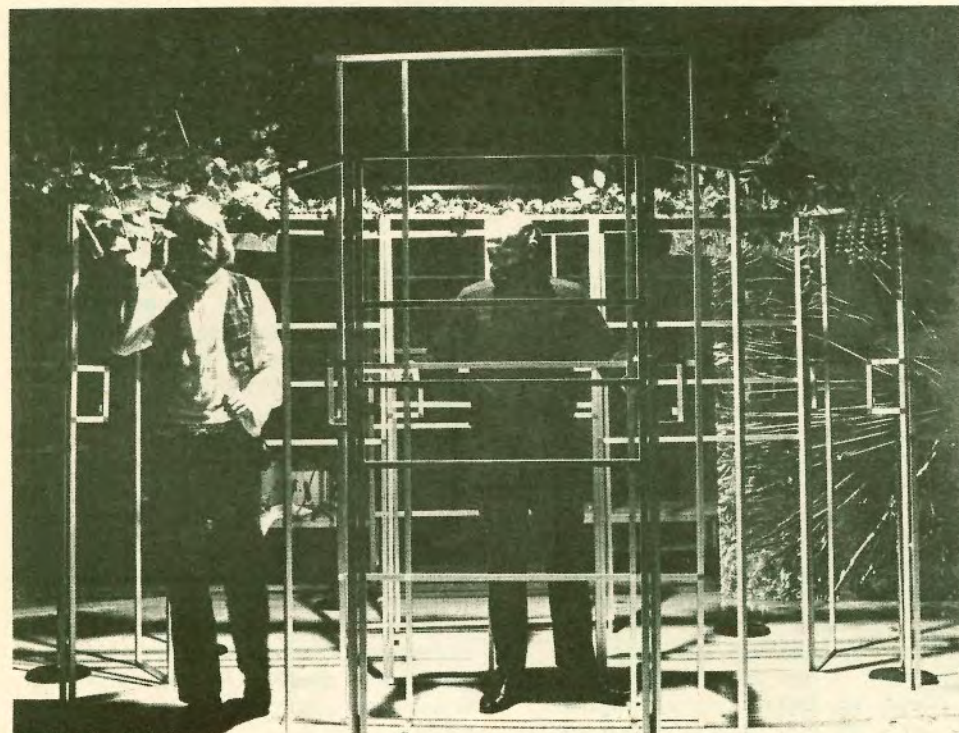
Fordi vi føler, at det må besvares med et: Den åndssvage *skal* være med.



Banden spiller »Skyld« af Cecil Bødker – også en festivaloplevelse.



Fabula Teatret har »Klovn, løven og troldmanden« med til Nykøbing – hvis du ikke når forestillingen lørdag spilles den igen om søndagen.



Dan Voigt Lønholdt og Paul Valjean er ved at stille Jytte Abildstrøms teater op til Nykøbing-festivalen.

Børneteaterfe i Nykøbing

PROG

Lørdag den 4. nov
Søndag den 5. nov



Filuren i Aarhus sender »Alfredo, Bobo og mig« til Nykøbing.



Alberto Vitali og Carlo Colombaioni – de to vidunderlige italienske klovner – har lovet at komme og glæde store og små på Børneteaterfestivalen.



Æventyrteatret spiller »Klods Hans« – den er osse med!

Artibus:

Hattebutikken (3-8 år)

Banden:

Bim Bam Busse (7-9 år)
Slå mig ikke (11-14 år)
Skyld (11-14 år)
Dur' han (14-18)
Drømmen om Balder (14-18 år)

Comedie Vognen:

Aben Osvald (3-8 år)
Billedbogen (3-8 år)
På opdagelse i nougatjunglen (6-10 år)
Mit hjerte banker (11-18 år)

The Creative Dance Theatre:

Overgangen (12-18 år)

Det Danske Teater:

Den gamle dame med papegøjen (6-10 år)
En skorsten på hovedet (10-14 år)
Bare jeg var som de andre (12-16 år)

Fabula Teatret:

Klovn, løven og troldmanden

Filuren:

Avra for Lavra (3-6 år)
Alfredo, Bobo og mig (7-12 år)

Festivalprogrammet
med angivelse af tidspunkter for
rekvireres tilsendt umiddelbart i
Henvendelse til Samarbejdsudval
Frederiksborggade 20, 1360 Køb

stivalen 1972 g/F-Hallen

GRAM

ember kl. 11 -21
ember kl. 10 - 18

Fiolteatret:

Maskinen (5-12 år)
Hold om mig (6-10 år)
Erasmus (14-18 år)

Jomfru Ane Teatret:

Omvendterne (5-9 år)

Jytte Abildstrøms Teater:

En eventyrkomedie (4-10 år)
Tant og fjas (4-80 år!)

Nelli Belli Teatret:

Løven, der kun spiser jordbær (4-9 år)

Nykøbing Børneteater:

Den mystiske tuba (4-9 år)

Paraplyteatret:

Dukkespil med Ray Nusselein (3-9 år)

Skuespillerskolen v. Odense Teater:

Hold mig hårdt (7-10 år)

Susan og Anettes Børneteater:

3 forestillinger (3-8 år)

Svalegangen:

Så længe træerne vokser og
floderne rinder (10-13 år)

Team Teatret:

Mimeforestilling (14-18)

Eventyrteatret:

Klods Hans (8-14 år)

de enkelte forestillinger kan
den festivalen.

get for Turnéteatervirksomhed,
enhavn K. Tlf: (01) 12 65 00

Program og information

Der spilles 34 forskellige forestillinger for børn og unge på festivalen. Nogle af forestillingerne opføres flere gange og et program med angivelse af begyndelsestidspunkt for opførelserne vil foreligge umiddelbart inden festivalen. Det kan rekvireres på forhånd fra Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed, Frederiksborggade 20, 1360 København K. Telefon: (01) 12 65 00.

Nu har det vist sig i praksis, at programlægningen må være meget smidig, da man ikke på forhånd kan vide, om der kommer f.eks. 5.000 børn eller det dobbelte. Ej heller på hvilke aldersklasser de fordeler sig. Der er derfor planlagt en række ekstra-forestillinger, som »sættes ind« i det omfang, der opstår behov for det.

Det endelige program vil således simpelthen blive skabt efterhånden som festivalen skrider frem. Det vil foregå på en kæmpetavle hos informationen i forhallen – som hele tiden via et omfattende walkie-talkie system holdes à jour med udviklingen.

Festivalen begynder lørdag formiddag kl. 11 og varer til ca. kl. 18. Om aftenen kl. 19.30 til ca. kl. 21 spilles en række ungdomsforestillinger for aldersgruppen 12-18 år.

Polsk mime – og en premiere

Om søndagen begynder forestillingerne kl. 10 og den sidste forestilling vil være afsluttet omkring kl. 18.

Flere teatre har været i den situation, at de ikke havde nogen ny børneteaterforestilling klar til festivalen. Det har bl.a. været tilfældet for Team Teatret i Herning. For alligevel at yde et bidrag til festivalen vil Team give os lejlighed til at opleve den polske mimiker Alexander Jochwed, der i år er knyttet som lærer til Team Teatret.

Der bliver også en premiere på festivalen. Det er *Banden*, der præsenterer deres nye kollektivforestilling *Slå mig ikke*. Det er hele gruppen, der sammen med instruktøren Danny Andersen har skabt denne forestilling for de 11-14 årige. Under forarbejdet har gruppen spurgt elever på en række skoler: Hvad er I bange for? Hvad er vold? Slås I? – og i en blanding af fantasi, eventyr, fest og alvor gengiver stykket svarene.

Nykøbings eget børneteater

Som et særligt indslag i festivalen spilles *Den mystiske tuba* for de 4-9 årige. Det er det lokale Nykøbing Børneteater, der står for opførelsen. Forestillingen er blevet til ved et samarbejde mellem Nykøbing-F Amatørscene og børneteatermanden Henning Miodthe Nielsen – og foruden på Nykøbing-scenen i »Gl. Sprøjtehus« har *Den mystiske tuba* været spillet på turné en række steder i landet. Naturligvis må dette lokale børneteaterinitiativ også manifestere sig på Nykøbing-festivalen.

Børneteaterseminar

Som optakt til festivalen afholdes et to-dages seminar med deltagelse af over hundrede børneteaterfolk. Udover seminarets konkrete arbejdsopgaver er det tanken, at disse to dage skal være en samling for alle deltagere omkring den store fællesopgave som festivalarrangementet er. Det er jo en uhyre belastning for de medvirkende at skulle spille forestillingerne under så helt anderledes ydre vilkår end teatrenes dagligdag.

Det er derfor ikke rimeligt at anstille en *bedømmelse* af den enkelte forestilling udfra festivalen – men forhåbentlig kan festivalen for alle – såvel de optrædende som børnene og de voksne tilskuere – blive en samlet oplevelse af de mange aspekter i teatret for børn og unge.

På gensyn i Nykøbing/F.

WdeN

19 børneteatre spiller 34 forskellige forestillinger i week-enden 4.-5. november

Den store årlige festival for børne- og ungdomsteater finder sted den første week-end i november.

Festivalen afholdes i år i Nykøbing F-Hallen. Og ligesom det var tilfældet med sidste års festival i Herning, har det været afgørende for placeringen af festivalen, at der findes et positivt børneteatermiljø – den lokale teaterforening er en af landets mest aktive indenfor børneteaterarbejdet.

For at skabe et børnevenligt miljø i den store Nykøbing F-Hal (med to sportshaller, gymnastiksale, scene og mangfoldige mindre rum) har man bl.a. indledt et samarbejde med Nykøbing Børnehaveseminarium, der vil indrette et *legeland* i den største af sportshallerne, hvor børnene kan få mulighed for at udfolde sig kreativt mellem forestillingerne.

NYKØBING Fest-i-Hallen
hvor 19 teatre skal spille 34 forestillinger med over 70 opførelser.



Fabula Teatret

Øster Søgade 106
2100 København Ø
Tlf.: (01) 26 10 46

KLOVNEN; LØVEN – OG TROLDMANDEN

af Birthe Olrik
Medvirkende: Jørgen Larsen, Birthe
Olrik, Simon Simonsen og
Nina Voltelen

Komisk og dramatisk mimeforestilling på et let forståeligt symbolsk plan. Klovnen er bange for løven og løven er aggressiv. De bekæmper hinanden, men på det kritiske tidspunkt gør den mystiske troldmand sin entre. Han er en rar troldmand og forsøger at stifte fred mellem de to parter, men det mislykkes. Først da han bruger sin tryllestav og for en tid skaber løven om til en klovn og klovnen til en løve, sker der noget positivt, så klovnen og løven til sidst kan lege sammen i fred og fordragelighed.

Aldersgruppe: 5 – 10 år.
Varighed ca. 1 time.
Forestillingen kræver et mørklagt rum.
Forestillingens pris: 700,00 + Transport.
Turneperiode: hele sæsonen.

FABULA TEATRET fortsætter desuden med sin tidligere mimeforestilling: Flyvemaskinen som tabte halen.



Filuren

Bodil Lindorffs
Børneteater
Vestergade 3
8000 Aarhus C
Tlf.: (06) 12 56 23

Med det frejdige og fromme formål at forene fantasi, fjant, fjas, fagter, farver, fart, farce, fut, fyrværkeri & forunderlige fiksfakserier fremturer Filuren med følgende fabelagtige, fornemme, forrygende & formidable sæsonprogram. Forehavendet er så forvovent, at ret til følsomme forandringer forbeholdes. Favorable priser.

SÆSON 1972-73

BALLADEN OMKRING MIKKELSBORG

af Torben Nielsen. Instruktion: Bodil Lindorff. Medvirkende: 8-11 årige fra Børnernes Teaterskole. Et dyrespil for børn og voksne – måske især for 4-8 årige. Pris: Voksne 7 kr., børn 5 kr. Opsøgende i Jylland: kr. 1200 incl. moms og transport. Tilskuertal: 80 i Børneteateret – 125 ved opsøgende forestillinger.

PØLSE MED BRØD

En musical af Jesper Jensen og Erik Moseholm. Instruktion: Bodil Lindorff. Medvirkende: 13-15 årige fra Børnernes Teaterskole. Få en pølse med brød – med en pige – der er sød – stå og få sig lidt varme i maven – Mørke ovenover – sennep og ketchup – råkoldt om benene – ristede løg. Jesper Jensen og Erik Moseholm har i deres musical samlet en flok unge omkring en pølsevogn. Forestillingen er især beregnet for de 12-15 årige. Enhedspris: 5 kr. Opsøgende i Jylland: kr. 1.000 incl. moms og transport. Tilskuertal: 100 i Børneteateret – 200 ved opsøgende forestillinger.

JORDEN RUNDT I 46 1/2 MINUT ELLER NOGET I DEN RETNING

Et dukkespil for 3-6 årige af Karen-Lis Ahrenkiel, Bjarne Thorup og Jørgen Teytaud. Musik: Thyge Thygesen. Medvirkende: Ellen Skytte og Christian Lange. Den lille nysgerrige polarmyg tager på tur jorden rundt og møder en masse skægge og besynderlige dyr og væsener. Enhedspris: 5 kr. Opsøgende i Jylland: kr. 430 (incl. moms) + transport. Tilskuertal: 60 i Børneteateret – 80 ved opsøgende forestillinger.

AVRA FOR LAVRA

Et dukkespil for 3-6 årige, skrevet og produceret af Karen-Lis Ahrenkiel. Medvirkende: Ellen Skytte og Søren Spanning. Enhedspris: 5 kr. Opsøgende i Jylland: kr. 430 (incl. moms) + transport. Tilskuertal: 60 i Børneteateret – 80 ved opsøgende forestillinger.

ALFREDO, BOBO OG MIG

Et klovnespil for 7-12 årige af Evert Lindberg, Bo Iöf, Bo Bergstrand og Gunnar Olsson. Instruktion: Bodil Lindorff. Tre voksenspillere medvirker. Pris: Voksne 7 kr., børn 5 kr. Opsøgende i Jylland: kr. 1.000 incl. moms og transport. Tilskuertal: 80 i Børneteateret – 200 ved opsøgende forestillinger.

ORLA FRØ-SNAPPER

af Ole Lund Kirkegaard. En naturlig fortsættelse af sidste sæsons Albertsucces. Medvirkende: voksenspillere samt børn og unge fra Børnernes Teaterskole. Især for de 7-80 årige! Pris: Voksne 8 kr., børn 5 kr. Premiere-dato endnu ikke fastsat.

FILURENS JULESTUE

Filuren laver julestue for de 3-6 årige. Ligesom på Holbergs tid synger og leger de små, laver juleklip, spiser julebag, drikker julechokolade. Børnernes Teaterskole hver eftermiddag i perioden 8-22. december. Enhedspris: 5 kr.

KNARK – OVERGREBET – DA JEG SPILLEDE MED MUSKLERNE BLEV BERTIL BANGE

Tre stykker til skoler og klasseværelser. Pris. 400 kr. pr. forestilling incl. moms og transport.

Filurens forårs-repertoire omtales nærmere i næste nummer af Børneteateravisen.



The Creative Dance Theatre

Spillehuset,
Vester Fælledvej 7 o.g.
1750 København V.
Tlf.: (01) 21 61 70

OVERGANGEN

Koreografi og iscenesættelse: Diane Black og Mardav
Medvirkende: Diane Black, Nina Leani, Marilyn Douglas og Mardav
Teknisk medarbejder: Henrik Lausen

Overgangen er kropsteater for tilskuere fra 12 – 120 år! Emnet er som titlen siger – overgange. Bl.a. dagens overgang fra mørke til mørke og livets overgang fra fødsel til genfødsel. Overgangen handler om menneskehedens eventyr – i virkeligheden såvel som i fantasien. Den abstrakte handling rækker fra det dramatiske til det humoristiske, undertiden absurd, undertiden med udtryk for ren livsglæde. Akkompagnementet er al mulig musik, lydeffekter og en ny klaverkomposition af Marilyn Douglas. Overgangen har premiere på Søllerød Scenen den 2. november og spilles få dage senere på Børneteaterfestivalen i Nykøbing/Falster.

The Creative Dance Theatre er en gruppe dansere, som arbejder med sammensmeltningen af dans og teater. De søger at udnytte hver enkelt dansers kreativitet og teknik ved udforskningen af kroppens udtryksmuligheder. Under ledelse af de amerikanske koreografer Diane Black og Mardav har gruppen arbejdet i København siden 1969. Gruppen har bl.a. gæstespillet ved »Musik og leg«-børnefestivalen i Nikolaj Kirke (København), Multi-musik festivalen i Horsens, International Jazz Festival i Warszawa, Schauspielhaus i Köln og en produktion for dansk TV.

Udover underholdningsværdi har The Creative Dance Theatre's arbejde også pædagogiske muligheder. Som Diane Black forklarer: »Vi betragter aldrig publikum som en passiv, anonym masse. Vi søger at skabe både fysisk og psykisk kontakt med tilskuerne, således at de ikke kan være uengagerede i spillet.

En præsentationstime i kreativ bevægelse med undervisning af en af gruppens medlemmer samme dag som forestillingen er en særlig vellykket måde at åbne kontakt med en del af publikum. Når de har oplevet noget først med deres egen krop, er udbyttet af vore opførelser langt større.«

Det Danske Teater

Nørre Farimagsgade 11
1364 København K.
Telf.: (01-54) Mlnerva 17 42

DEN GAMLE KONE MED PAPEGØJEN

Klasseværelsespiel af Sven Holm
Opsætning: Annegrethe Nissen
Medvirkende: Mette Benthien og Erik Svenning
eller Ida Lefmann og Claus Bue
Den danske digter Sven Holm debuterer som scenedramatiker med et lille klasseværelsespiel for de 6-10 årige. Hejda, en gammel livlig kone, sidder i sin stol og snakker med Gokker, der er hendes papegøje og hr. Jensen, der er hendes kaktus. Selvom papegøjen kun svarer en gang imellem og kaktussen er stum, sker der meget i de 40 minutter klasseværelsesspillet varer. Den gamle kone med papegøjen er ment som et kærligt, muntært og underholdende stykke, som handler om nogle af de ting, der er særligt vigtige i vor tid.

Alderstrin: 6-10 år
Maximale antal tilskuere: 60
Pris: 200 kr. incl. moms.
Turneperiode: 15. september til 15. december

Efterårsrepertoiret består desuden af *En skorsten på hovedet*, et spil om rygning for 10-14 årige af Allan Rune Pettersson og *Bare jeg var som de andre*, et spil om pubertetsproblemer for 12-16 årige af Ulla Dahlerup. Begge disse forestillinger er udførligt omtalt i Samarbejdsudvalgets repertoirebrochure: *Børne- og Ungdomsteater 1972/73*.

Hvis en skole køber alle tre forestillinger, der hver opføres én gang indenfor seks timer, er prisen ialt kr. 1.500



Jomfru Ane Teatret

Jomfru Ane Gade
9000 Aalborg
Telf.: (08) 13 60 44

OMVENDTERNE

I *Omvendterne* møder vi familien Jansen, far og mor og sønnen Per, som har det pænt og lidt kedeligt i deres lejlighed. Men om natten, når familien sover, er der andre mere farverige personer på spil. Nemlig familien Omvendt, fatter og mutter og lille Baglæns, der også bor i lejligheden uden at Jansens ved det.



JONAS OG FISKEN

Jonas er på fisketur og møder alle havets eventyrlige fisk. Han kommer også på en fantastisk flyvetur til månen, men vågner heldigvis hjemme i sin seng.

Aldersgruppe: 3-8 år. Varighed: 30 minutter.

ANTONIO OG LØVETÆMMEREN

Klovnen Antonio er så trist, for line-danserinden Elvira Madsen har svigtet ham til fordel for den smukke og pralende løvetæmmer Fernando. Løven Androkles stikker af og sætter fart i handlingen, der ender godt.

Detter kærlighedsdrama i tre akter er beregnet for romantiske sjæle mellem 4 og 100 år. Det varer ca. 40 minutter.



DEN FORTRYLLEDE HJORT

Anton farer vildt i den store skov og en heks tryller ham om til en hjort. Troldeungerne Strit og Strut kommer til undsætning og ved hjælp af kragen Johannes og hans talemixtur bliver Anton til Anton igen.

Stykket spilles af børn for børn. Aldersgruppe: 4-10 år. Varighed: 30 minutter.

FLØJTESPILLEREN

En gammel historie om en dreng, der ved hjælp af en tryllefløjte kan få alle til at danse og være glade. Stykket spilles af børn for børn.

Aldersgruppe: 4-10 år. Varighed: 30 minutter.

JUL I TROLDESKOVEN

Juleforberedelser i troldefamilien. Aldersgruppe: 3-10 år. Varighed: 40 minutter.

En forestilling består sædvanligvis af to stykker og koster 600 kr. (800 kr. for to forestillinger samme sted, samme dag.) Maximale tilskuerantal: 100 Spillelokalet skal helst kunne mørklægges og det tager to timer før forestillingen at stille teatret op.



Og de er kendetegnet ved at de gør alting modsat, som man bl.a. oplever det i nogle »snave til« og »rode op« scener. Mærkelige ting sker når familien Omvendt byder indbrudstyven Henrik Håndtag velkommen i lejligheden, og lille Per Jansen bliver nogle erfaringer rigere, da han på en pjækkedag pludselig finder sig selv alene i huset med familien Omvendt.

De fire medvirkende skuespillere har både skrevet tekst og musik til forestillingen.

Vi gør opmærksom på, at der i stykket forekommer scener, der er absolut uegnede for voksne.

Vi spiller stykket på Jomfru Ane teatret for aldersgruppen 5-9 år.

Billetpris på teatret: 5 kr. pr. barn - grupperabat ved mindst 20 børn.

Turneforestillinger koster 400 kr. pr. opførelse + transport. (Mindst to opførelser.

Forestillingen kræver et spilleareal på 3 x 6 m. Der skal helst kunne mørklægges.

Det LILLERØDE Teater

v/Helle Nybo
Horsemoesvej 6, 3450 Allerød
Tlf.: (03) 27 33 23
og Nete Goldschmidt
Skovkrogen 12, 3450 Allerød
Tlf.: (03) 27 42 70

Det omvandrende dukketeater spiller følgende program for børn og voksne:

SVANEN OG GULDKLOKKEN

Et gammeldags eventyr, som handler om den smukke prins Tobias, der har mistet sin elskede prinsesse Sarah. En ond heks har bortført hende, men en svane kommer til hjælp og alt ender godt - selv heksen bliver god igen og kommer med til bryllup.

Aldersgruppe: 4-10 år. Varighed: 40 minutter.

DEN LILLERØDE BY

Handlingen foregår i en lille by, hvor er alt er blevet rødt, træer, blomster, huse og mennesker, fordi alle i byen er sure og gale. Heldigvis hjælper Farvernes dronning Lille Mikkel og hunden Vaks med at få alle folk i Den LILLERØDE by til at blive glade og være gode ved hinanden.

Aldersgruppe: 5-14 år. Varighed: 50 minutter.

SUSAN OG ANETTES BØRNETEATER

Susan Darkner
Frimestervej 44
2400 København NV
Tlf.: (01-93) ÆGir 10.520

FORVANDLINGSKASSEN HISTORIEN OM ET SLOT DET MYSTISKE SOMMERHUS

Alle vore tre forestillinger er bygget op på følgende måde:

Vi laver en introduktion hvor vi viser kulisser og dragter frem for børnene og snakker med dem om hvad disse kan, hvad man bliver til når man får de forskellige dragter på, og hvor i kulisserne de hører til.

Efter introduktionen går selve stykket igang. Vi klæder os ud og bliver til henholdsvis: Plastikdyr - snefnug - spøgelser - bobledyr - fortælledyr - trolde - heks osv. Introduktionen bevirker, at børnene kan genkende de forskellige personer, når forestillingen er igang, og dette giver et samspil mellem børnene og os, hvilket vi mener er vigtigt.

Forestillingerne henvender sig til børn i alderen 4-8 år og varer ca. en time.

Anette Tony Hansen
& Susan Darkner

Team Teatret

Jyllandsgade
7400 Herning
Tlf.: (07) 12 56 90

NARRESPI

af Kaj Himmelstrup
Aldersklasse: 4.-7. skoleår
Tilskuerantal: max. 120
Varighed: En skoletime
Pris: Kr. 600,- + moms (over hele landet)

Forestillingen er tænkt spillet i skoler-nes gymnastiksale e.l. Der er fem medvirkende, og TEAM sætter selv i scene. Tre børn forsøger at etablere et fællesskab, men kommer hele tiden ud for kriser. Ved at spille forskellige episoder fra historien, prøver de at finde ud af hvorfor »fællesskabet« (næsten) altid har lidt skibbrud.

GRÆNSEN

et japansk Kabuki-spil med tre medvirkende, der henholdsvis repræsenterer »det gode«, »det onde« og »menesket«.

Forestillingen iscenesættes af den polske pantomimiker Aleksander Jochwed, der vil lade de mimiske elementer få en dominerende rolle.

Denne forestilling kan ligeledes spilles i gymnastiksale.

Aldersklasse: Fra 8. klasse og opefter
Tilskuerantal: max. 120
Varighed: En skoletime
Pris: Kr. 600,- + moms (over hele landet)

Forestillingerne har premiere i begyndelsen af januar 1972.

Faste teatre

Folketeatret

Nørregade 39
Tlf.: (01) 12 18 45

KUN FOR SJOV

H.C. Andersen er verdensberømt som eventyrdigter, men kun få er opmærksomme på, at han også har skrevet fremragende dramatik, hvor hans tænder-skærende og ustyrlige lune rigtigt folder sig ud. To af hans allermorsomste én-aktører, »En nat i Roskilde« og »Frokost i det grønne« vil ca. 8. december få premiere på Folketeatret under fællestitlen »Kun for sjov«. Det er en forestilling, der i lige grad henvender sig til børn og voksne, således som jo hele H.C. Andersens forfatterskab gør. Dette er grunden til, at Folketeatret har valgt de to én-aktører til den specielle juleforestilling, der vil blive vist fra ca. 8. december til op under juleaften.

Der er dejlige og morsomme melodier og sange i forestillingen, og melodierne vil blive spillet af kapelmester Ove Peters. Medvirkende skuespillere er bl.a. Bende Harris, Gyrd Løfqvist og Troels Munk.

Nærmere oplysninger om gruppesalg fås ved henvendelse til Folketeatrets kontor, tlf.: (01) 12 43 66

Aldersklasse: 8 år og opefter.

Mulighed for turné på Sjælland og Lolland/Falster i januar og februar.

Vejledende pris: kr. 18,00.



Ishøj Teater

Georgs Vænge 11
2630 Tåstrup
Tlf.: (01) 99 14 98

SOLENS LAND

Den første forestilling er inspireret af mexikansk kultur og får premiere i begyndelsen af november.

I løbet af november indvier Ishøj Tester sin nyopførte teaterbygning i Tranegilde i Torslunde-Ishøj kommune. I den nye teatersal bliver der plads til omkring 130 børn - i alderen 3 til 10 år.

Der bliver to daglige forestillinger kl. 9.45 og kl. 11.15

I tilknytning til den nye teatersal har man et par lokaler, hvor publikum efter forestillingen får lejlighed til at snakke med de medvirkende.

Transporten til og fra forestillingerne spørger teatret for. Den er medregnet i billetprisen, der er sat til 8 kr.

Alle teatrets stykker spilles af voksne skuespillere.

Jytte Abildstrøms Teater
Strandhøjsvej 25A
2920 Charlottenlund
Telf.: (01-66) ORdrup 88 54

Sidste nyt om efterårets
EVENTYRKOMEDIE

I oktober har vi premiere på en eventyrkomedie for de 4-10 årige. Den er skrevet af Jesper Klein, der her viser en helt ny side af sit talent, idet han (synes vi) har formået at skrive et charmerende og morsomt stykke for de små.

Det handler om to drenge, som bor ved siden af en prinsesse – dette underdrer de sig forøvrigt meget over, men bliver enige om, at prinsesser har vel egentlig også naboer. – Eller har de??

Prinsessen har fødselsdag, men på grund af eventuel svinen til og sygdomssmitte såsom røde hunde og blindtarmsbetændelse, må hun ikke få fødselsdag, hvorefter de to drenge sammen med byens borgere og hofdamen (der er ansat halvdags, da slottet skal spare) laver en dag, som formilder forældrenes hjerter og forlyster alle.

Vi véd godt, at nogle mener, at prinsesser og lignende må fjernes fra børneforestillinger, men vi går ind for tanken – da vi læste, at Aristofanes (ca. år 400 før Christi fødsel) lod en af sine personer udtale i en komedie: Nu må det være nok med disse trold, hekse og andre eventyrfigurer.

Dengang havde man altså de samme problemer. Vi har under tilblivelsesprocessen været opmærksomme på tidens krav

De medvirkende er Paul Valjean, Dan Voigt Lønholdt, Jan Steen Jacobsen, Henrik Asser Jensen samt Lisbeth Lundquist som hofdame. De spiller både med og uden dukker. Hans Christian Molbech har lavet decorationen.

Stationært familieteater på Riddersalen
De dage, hvor vi ikke kører vejene sønder og sammen med vores lastbil spiller vi på Riddersalen i Lorry.

Det bliver følgende dage i efteråret:

16., 17., 18., 19. & 20. oktober
10., 11., 12. november
17., 18., 19. –
28., 29., 30. –
1., 2., 3. december
9., 10., 11. –



»Fjerde banan til venstre« på Det lille Teater – Den kommer desværre ikke på festivalen, da bananerne ikke er på hjul og bananvognen har fast stude i Lavendelstræde.

Jytte Abildstrøms Teater prøver på den nye »Eventyrkomedie« som skal med på Børneteaterfestivalen.

DET LILLE TEATER
Lavendelstræde 7
1462 København K
Tlf.: (01) 12 27 13

FJERDE BANAN TIL VENSTRE

en maskekomedie af Torben Jetsmark og Henning Nielsen
Instruktion: Torben Jetsmark
Masker og scenografi: Birgitte Livbjerg
Musik: Torben Jetsmark og Arne Bendorff
Medvirkende: Torben Jetsmark, Maria Stenz, Egon Stoldt og Susanne Arnt Andersen.

Fjerde banan til venstre handler om to cirkusbørn, en dreng og en pige, der stikker af hjemmefra. Drengen, fordi faderen siger, han skal være klovn, når han bliver stor – pigen, fordi hun ikke må få lov til at blive klovn.

De beslutter sig til sammen at rejse over til den rare onkel Hubertus i Sydamerika. På vejen oplever de mange spændende ting ude på det store hav og i urskoven. Men de når lykkeligt frem og bliver vel modtaget af onkel Hubertus. Hvad der videre sker, og hvordan de kommer hjem igen, skal ikke afsløres på forhånd. Men vi tør dog godt røbe, at det hele ender lykkeligt med børnecirkus!

Forestillingen er for børn i ca. 4–9 års alderen.
Varighed: ca. 50 minutter

Billetpris: 7 kr. pr. billet – 500 kr. for hele salen (80 pladser).

Det ny Teater
Gl. Kongevej 29
Telf.: (01) 21 19 35

VERDENS BEDSTE KARLSSON OG VERDENS VÆRSTE FRK. BUK
På Det ny Teater genoptager man i oktober og december sidste års store succesforestilling med Dirch Passer og Ole Søltoft.



SCALA
Ravnsborggade 3
Billetkontor kl. 10-18
Telf.: (01) 39 27 11

FOLK OG RØVERE I KARDEMOMME BY

Lørdag den 14. oktober vender alle sjove og hyggelige indvånere i Thorbjørn Egners morsomme børnekomedie »FOLK OG RØVERE I KARDEMOMME BY« tilbage til Scalas scene, hvor de vil muntre sig hver eneste eftermiddag hele efterårsferien igennem og hver eneste lørdag-søndag lige til Jul.

Kardemomme er en dejlig by, hvor solen skinner, og enhver kan gøre, som man vil, »for så har man det rart«, siger politimester Bastian. Der er kun en eneste grund til, at Bastian og alle de gode folk i Kardemomme ikke har det helt rart, og det er de tre røvere Kasper, Jesper og Jonatan, som bor sammen med deres løve i et gammelt, rodet hus uden for byen. De er ikke rare, selv om de ikke er værre end andre røvere, men de lister rundt om natten og stjæler alle mulige sager – selv tante Sofie – men hende lægger de nu tilbage igen, hun er for skrap. Alle i Kardemomme spekulerer på, hvordan man skal få de tre røvere til at holde op med at røve og blive rare og fornuftige som andre folk, det lykkes også, men hvordan de bærer sig ad med det – ja, det må man altså ta' til Kardemomme for at se.

Kom ud og hils på folk og røvere i Kardemomme. Næsten alle Scalas skuespillere er med, og en masse raske børn. Karen Marie Løwert lærer os, hvordan man bliver rigtige »Kardemomme«, for det ved hun nemlig, og Børge Ralov har lært os alle Kardemommedansene, og nede i orkestergraven står Victor Stærmose og dirigerer sangene og Kardemomme Byorkester.

Der er billige børne-billetter til FOLK OG RØVERE I KARDEKOMME BY – så alle kan komme med. På gensyn!

Fra læserne

Kære redaktion.

Tak for et godt blad. I undskylder flere steder resultatet, hvilket der absolut ikke er grund til. Børneteateravisen er ikke sjov – korrekt – men den skal vel næppe heller være det, og det har absolut ikke været kedelig læsning.

Herovre »in the west« mener vi, at I har ramt plet, og produceret det arrangementerne ihvertfald har brug for: informationer og ideer.

Hold kursen venner!

Det har iøvrigt undret mange, at første nummer ikke rummede én eneste annonce. De savnes næppe af de fleste læsere, men min viden om, at der mangler mange penge til børneteaterarbejdet – at vor kulturminister også i de kommende år vil have få penge at regere med – og at et børneteater kan etableres for små penge – giver mig anledning til at foreslå, at der fremover optages annoncer af en vis standard og med det ene formål for øje, at kanalisere penge til yderligere børneteaterproduktion. Direkte – hvis det er gørligt – eller indirekte, ved hel eller delvis betaling af børneteatrene's foldere.

Der er brug for penge. Alle må være med til at udnytte de få, der er til rådighed. Tænk på det – men glem ikke indledningen: Det var et godt blad I lavede. Tak for det.

Med venlige hilsener
K.O.Jensen

Formand for Herning Teater

Kære K. O. Jensen

Tak for de opmuntrende ord. Vi håber at Børneteateravisen med hvert nummer kan blive stadig bedre – og redaktionen dygtigere. Vi var lidt bekymrede ved den store overvægt af tørre facts i første nummer. Dennegang synes vi, at balancen er blevet rigtigere og bladet dermed lidt – nåja – sjovere at læse.

Annoncer: Vi har drøftet sagen i Samarbejdsudvalget og Børneteater-sammenslutningen. Og vi fandt, at der var mest stemning for at klare sig uden. Annoncer tager jo også plads op, som måske kunne udnyttes til bedre ting. I år véd vi, at budgettet kan bære, så vi vil se udviklingen lidt an. Endelig skal der en ihærdig indsats til for at indfange og fastholde annoncørerne – og det må vi nok erkende, at vi ikke for tiden har den nødvendige arbejdskraft til.

Hjælp til yderligere børneteaterproduktion: Nej, desværre kan vi ikke hjælpe producenterne direkte, da Samarbejdsudvalgets tilskud fra Kulturministeriet primært skal anvendes til at udbygge kontakten mellem teatre og publikum. Men vi véd, at såvel den store årlige repertoirebrochure som Børneteateravisen i høj grad aflaster børneteatrene's administration og PR-virksomhed.

Vi synes også, det er synd for Kulturministeren, at han ikke har flere penge at regere med. Men vi håber, at han med den kommende teaterlov i hånden vil få mulighed for at give børne- og ungdomsteatret rimeligere arbejdsvilkår – det er jo nok det område indenfor dansk teaterliv, hvor der de seneste år er sket den største udvikling.

Red.



DUKKER OG SCENOGRAFI: BIRGITTE LIVBJERG

Birgitte Livbjerg – en spændende pige med egne meninger – og en lille smule gal på den rigtige måde. Hun har netop fået stor succes på Det lille Teater med de store dyremasker og scenografien til *Fjerde Banan til Venstre*. Det var også hende, der lavede *Alice i Eventyrland* – og den festlige, farverige plakat, som stadig lyser op på mange vægge.

Hun kan også være seriøs og tegne f.eks. »hovedet« til *Børneteateravisen*. Se engang til på forsiden, hvor enkelt hun har delt denne lange pølse af et ord op i tre – og hvor fint teater ligesom står på en lille scene.

Hun er med til at skabe den visuelle side af dansk børneteater. Hendes ting bliver set – og her er så lidt af hvad hun fortalte *Børneteateravisen* om pigen bag dukkerne og maskerne.

Jamen det er vigtigt, at vi lægger vægt på det visuelle i børneteatret. For et barn på tre år er ordet ikke det vigtigste, det har ikke fået nogen betydning endnu – men billedet er vigtigt. Og det vi laver for børnene må gerne være af visuel styrke og kunstnerisk forsvarligt. Så kan pædagogerne godt ryste på hovedet, og jeg gi'r dem gerne ret i, at vi alle er kreative, men ikke alle arbejder videre med det og udvikler det. Og nogen tegner nu engang bedre end andre.

Hvis en kunstner arbejder ærligt er børnene også i stand til at tage det til sig. Det er ikke kontakten mellem kunstneren og børnene, der er noget i vejen med. Det er alle de voksne, som skal købe tingene – formidlerne – som dømmer ud fra deres egne neuroser og fordomme. Det er dem, der skaber alle problemerne.

Min baggrund? – Ja, jeg gik egentlig på Kunsthåndværkerskolen og tegnede. Reklametegning. Så tog jeg til Paris – på Akademiet – for at lære grafik. Da Kai Matthiessen, som havde været min lærer på Kunsthåndværkerskolen, blev bedt om at lave den første forestilling på Det lille Teater, kom han så i tanke om mig. Jeg sagde straks ja og syntes det var mægtigt spændende.

Dengang var der ikke den store adskillelse mellem scenograf og skuespillere. Vi sad selv og lavede dukkerne og spillede selv bagefter. Vi spillede med lydbånd – og det er jo helt forkert, fordi man ikke er i stand til at vente på at børnene har afreageret, og man kan ikke svare. Det er også svært at animere en dukke til et bånd. Det er meget mere spændende at gi' dukken, mens man taler, gi' hele personen – så bliver der tale om en hel figur.

De første tre år førte jeg selv dukker, det er en stor fordel, når man skal instruere forestillinger sidenhen. De forestillinger jeg har lavet til Det lille Teater og i Kongens Have har jeg instrueret selv. Det er vanvittigt svært at få en instruktør til at instruere en dukkeforestilling, og det er slet ikke fordi jeg har specielt lyst til det, for min baggrund er det visuelle. Men hvis man hele tiden skal kæmpe for at få en scenografisk idé igennem hos en instruktør – så kommer man derhen, hvor scenografen selv må instruere. Til gengæld savner jeg lidt den spændende udfordring, der ligger i et samarbejde.

I 1967 rejste jeg til Polen for at se børneteatret. Det var en oplevelse. Tre forestillinger om dagen i en måned. Det var en helt ny visuel kunstform. Derimod var jeg mindre imponeret, da jeg et par år senere kom til Tjekoslovakiet, selv om det selvfølgelig var inspirerende at se nogle af den store scenograf Svobodas arbejder med spejle, metaller og glas.

Så var jeg egentlig nået til et punkt, hvor jeg ikke syntes der var udvikling nok i tingene herhjemme. Vi havde et lille rækkehus, og alle de penge vi tjente gik til huset eller til skat. En dag så vi digteren og nobelpristageren Neruda i fjernsynet og syntes, at Sydamerika så interessant ud, og så rejste vi afsted på lykke og fromme efter at have solgt alt hvad vi havde herhjemme. Helt tilfældigt endte vi i Sao Paulo i Brasilien. Det er et samfund på 6-8 millioner mennesker, der er 13 TV-kanaler – og kun én uden reklamer, så det er en branche med store muligheder. Jeg ville så bruge min

reklametegneruddannelse og kom dansk og meget beskeden og sagde, at jeg kunne ikke spor. Og fik løn derefter. Det er et samfund, hvor man regner med de hvide, derefter de farvede – og til allersidst kvinder.

Men jeg opdagede hurtigt, at de ting jeg lavede virkelig blev brugt. Så gik jeg ind og bad om en rimelig gage. Det behandlede de som en vittighed, så jeg tog ligeså stille min taske og gik. Heldigvis uddelte Statens Kunstfond netop på det tidspunkt for første gang penge til kunsthåndværkere. Hvilket satte os i stand til at blive endnu et halvt år.

Jeg kom så i forbindelse med et dukketeater i Sao Paulo og siden via dem til et meget eksperimenterende kooperativt teater, hvor de blev så begejstrede for mine dukker, at vi gik i gang med en børneteaterforestilling. Det blev en helt ny version af Saint Exuperys *Den lille Prins*, og jeg fik komponisten Julio Medaglia til at lave speciel musik til forestillingen. Han tog mig med op til det lokale »kulturministerium«, hvor jeg viste billeder af dukkerne og vi fik et tilskud, så vi kunne spille stykket som opsøgende forestilling. Det financerede hele produktionen, optagelsen af musikken og transporten rundt med forestillingen, som blev spillet gratis for børnene. Der bliver også spillet stationært børneteater i en by som Sao Paulo. Næsten alle teatrene spiller hver week-end. Der er måske ikke de samme kvalitetskrav, som vi kender herhjemme, men en dejlig naiv stil, som udspringer af deres mentalitet. Det er eleverne fra teaterskolerne som spiller. Det giver dem en vældig træning.

Vi var et helt år i Brasilien. Det, at få lov at bevise, at man kan klare sig i et så hårdt samfund giver en helt fantastisk selvtilid. De første seks måneder ville jeg ikke ønske for min værste fjende at skulle stå igennem. At komme til et fremmed land, hvor landets egne indbyggere ikke kan klare sig for miniums-lønningerne – og hvor man selvfølgelig ikke vil betale mig bedre, bare fordi jeg kommer fra Europa. Alligevel er brasilianerne venlige og hjælpsomme. Vi rejste en del rundt med rutebil – og det er ikke noget man gør. Og de mennesker vi lærte at kende var utroligt søde. Tre dage og to nætter i samme bus – der kommer man ind på livet af hinanden. Vasker sig sammen om morgenen og drikker varm gedemælk.

Så kom vi hjem – og havde intet at vende tilbage til. Der var øjensynlig ikke brug for mig nogen steder. Jeg troede, jeg skulle lave børnefilm og søgte ind på Statens Filmskole. Jeg var hele optagelsesprøven igennem og med i den sidste udtagelsesrunde. Vi skulle

(fortsættes på bagsiden)





BIRGITTE LIVBJERG

(fortsat fra side 11)

bedømme en film. Det var *Punkt 22*. Man sidder og er mægtig nervøs, fordi man bagefter skal sige noget om det, og jeg kunne slet ikke li' den her film, fordi det var en krigsfilm. Og selv om det er en parodi på en krigsfilm, så er der ingen der skal få mig til at sige, at den vil afholde folk fra at gå i krig. Aldrig i livet. Det er slet ikke der man skal begynde. Man må opdrage sine børn på en helt anden måde. Så skal de nok lade være med at blive aggressive o.s.v. Men sådan tænker mænd ikke. De går jo også igennem en militær uddannelse.

Nå, jeg kom ikke ind på filmskolen. Men så havde Det lille Teater fået afbud fra Kai Matthiessen, og så kom jeg ind i billedet.

Jeg havdeovre i Brasilien læst meget om det absurde teater og var faldet for *Alice i Eventyrland*. Det var lidt min egen situation. Alle de dyr hun møder i Eventyrland har ikke tid til hende, er uforstående, vil ikke forstyrres og ingen har bedt hende om at komme. Det var faktisk det jeg selv gik igennem derovre i Brasilien. Det var selvfølgelig først bagefter jeg kunne se sammenhængen, det skete helt ubevidst.

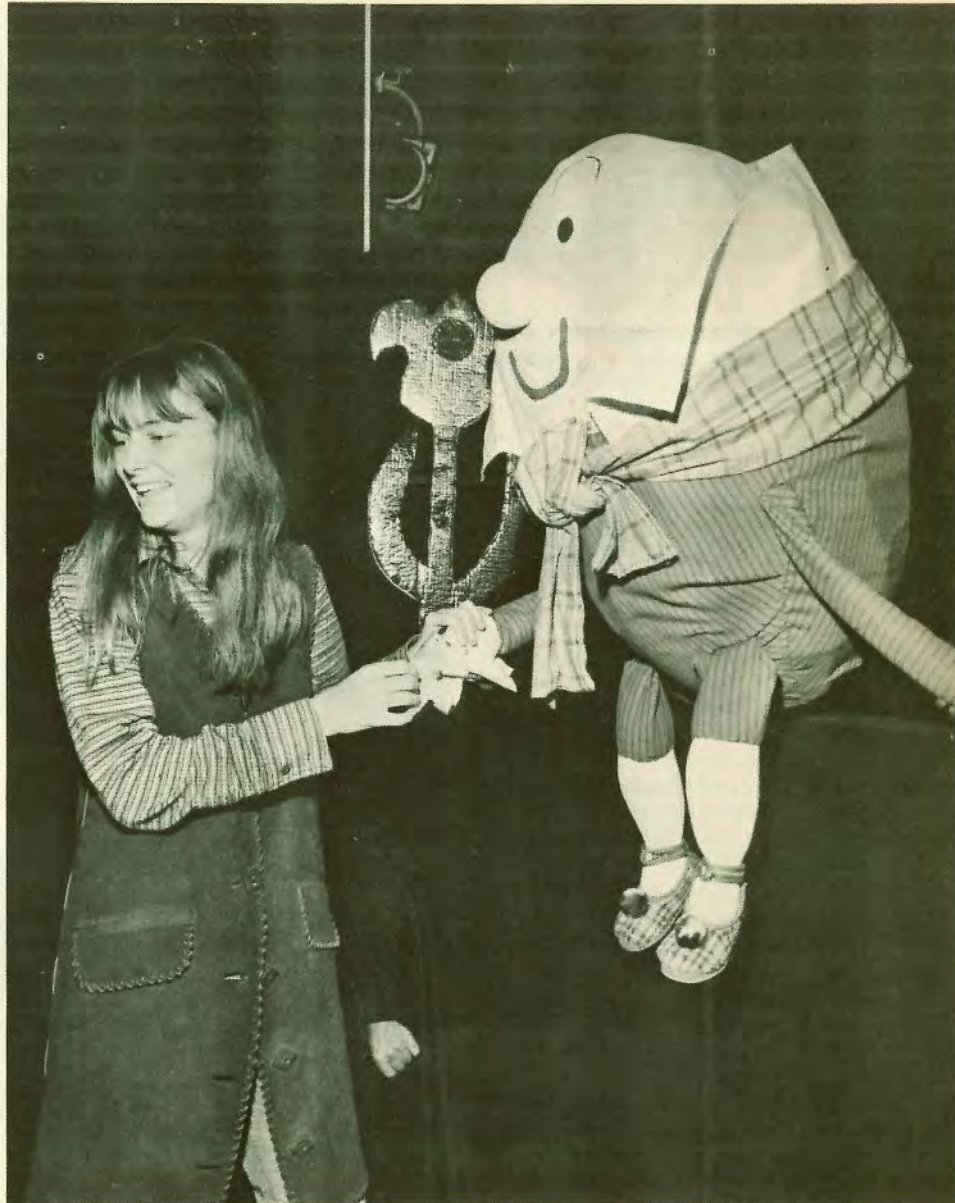
Der skulle bruges 40 dukker til *Alice i Eventyrland*. Det tog 14 dage fra morgen til midnat bare at få lavet det grove. Publikum — og da slet ikke anmelderne — tænker ikke på, hvad der ligger bag, når dukkerne går let og elegant hen over scenen.

Nu kan jeg jo bestemt ikke selv tillade mig at klage over anmelderne — men der er nu ingen der kan være tjent med, at de alt for ofte anmelder publikum i stedet for at anmelde forestillingerne. De ser på den nærmeste 8-åriges øjne i stedet for at se på forestillingen. Det er ikke nok, at man bliver ved med bare at lægge vægt på det glimrende initiativ, der må også komme et tidspunkt, hvor man må begynde at interessere sig for forestillingerne. Og vi må selv turde konkurrere — ellers når vi aldrig op på et ordentligt kvalitetsniveau.

Men vejen er ved at være banet. Børneteaterområdet er et af de steder, hvor der eksperimenteres mest. Og efterhånden som kvaliteten stiger, bliver voksenteatret nødt til at følge det op. Det har også været meget betydningsfuldt for den nye børnekultur vi nu ser blomstre frem. at forestillingerne blev skabt til teatrene. Digtere som Benny Andersen, Preben Major Sørensen og Knud Holst har skrevet tekster — og musikken er komponeret specielt til forestillingerne. Men det stiller store krav til forfatterne, og jeg ville ønske, at børneteatrene ligesom TV kunne ha' forfattere gående og mulighed for at give dem en studieløn, mens de lærer mediet at kende.

Det kunne også være spændende at prøve at sætte en forestilling op i et større teaterum. Det er selvfølgelig godt med Det lille Teaters intimitet til de små aldersgrupper og jeg tror, at det til småbørnsteater er helt rigtigt med dukker, fordi dukkernes størrelse tiltaler børnene. Men der er jo også ældre aldersgrupper, og der savner man et teaterum, hvor man kunne spille større forestillinger — også gerne med dukker. Tænk et teater på størrelse med f.eks. Ungdommens Teater — det ville være en oplagt ting at spille *Gulliver*, med en kæmpe, der besøger de ganske små lilleputter.

Også kombinationen af skuespillere og dukker — som man oplevede det i *Kong Ubu* på Riddersalen — kan give teatret en helt ny dimension, men man er alt for bange herhjemme for at udnytte det visuelle.



Jeg kan godt lide at eksperimentere med tingene — desværre er der ofte for stort tidspres. Man er jo også tvunget til selv at finde de rent håndværksmæssige løsninger. På de uetablerede teatre må scenografen kunne sit håndværk, der er ikke nogen værksteder med dygtige fagfolk, man må kunne lave tingene selv. F. eks. dyremaskerne til *Den fjerde Banan*. Man har siddet 14 dage og arbejdet på en maske. For det første for at finde ud af teknikken: den skal være tynd, den må ikke veje noget, skuespillerne skal kunne høre og ikke ha' det for varmt. Først bygges en kæmpe lerform op, så skal den behandles med papmache, seks lag papir. Så skal den tørre, tages af, sættes sammen igen og males.

Når man så kommer med den og folk siger »ih den er pæn, men kan du ikke

lige gå hjem og rette øjnene« — ja, så tager det altså lidt tid inden man kommer ned på jorden igen.

Jeg har også passet vældigt på med de dyremasker. De er ret store — og børnene er små, så man skal passe på ikke at skræmme dem.

I *Den bestøvlede Kat*, som jeg lavede for nogle år siden, var der en troldmand, der blev forvandlet til en løve og en mus. Det ville jeg lave så godt jeg kunne og malede det med nogle skønne, klare tjekkiske farver, der trådte frem i ultraviolet lys. Det så mægtig spændende ud. Børnene sagde ikke et ord, mens det stod på og de gik glade derfra, fordi det hele endte godt. Men de havde næsten allesammen tisset på bænkene.

Wden

Stor dukkeudstilling i Kunstindustrimuseet

Alle dukketeatervenner kan se en dejlig juleferie-begivenhed i møde. I dagene 15. december til 9. januar afholdes i Kunstindustrimuseet i Bredgade i København udstillingen *Danske dukker og dukketeater*.

Det er den danske afdeling af den internationale dukketeater-sammenslutning (UNIMA) der står for arrangementet. Blandt de mange deltagere kan nævnes Teaterhistorisk Museum, Københavns Bymuseum, Elsa Gress og Clifford Wright, Ebbe Sadolin, Bjørn Wiinblad, Jytte Abildstrøm, Det lille Teater, Kaj Matthiessen, Ray Nusslein og Danmarks Radio. Naturligvis vil der blive lejlighed til at opleve tingene i brug — så det tegner til at blive en usædvanlig levende og spændende udstilling.

— og på gensyn i Nykøbing/F
4. & 5. november!

Red.